

Sygn. akt V KK 121/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 czerwca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Artymiuk (przewodniczący)
SSN Małgorzata Gierszon (sprawozdawca)
SSN Paweł Wiliński

Protokolant Katarzyna Wępa

w sprawie **A. E.**

skazanego za przestępstwo z art. 56 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 64 § 1 k.k.,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 3 czerwca 2020 r.,
w trybie wskazanym w art. 535 § 5 k.p.k.,
kasacji obrońcy skazanego,
od wyroku Sądu Okręgowego w K.
z dnia 18 października 2019 r., sygn. akt V Ka (...),
zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w K.
z dnia 27 kwietnia 2018 r., sygn. akt II K (...),

- 1. uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi Okręgowemu w K. do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym;**
- 2. zwraca oskarżonemu A. E. uiszczonej opłatę od kasacji w kwocie 450 zł.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 27 kwietnia 2018 r., sygn. akt II K (...) Sąd Rejonowy w K. uznał A. E. za winnego tego, że w bliżej nieustalonym dniu w okresie od lipca 2013 r. do 24 czerwca 2014 r. w U. , woj. (...), w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, wbrew przepisom obowiązującej ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii uczestniczył w obrocie znacznymi ilościami substancji psychotropowych w postaci 1 kg mefedronu, w ten sposób, iż wymienioną substancję zakupił od M. W. za kwotę 20 tys. zł., w celu dalszej odsprzedaży, przy czym czynu tego dopuścił się w ciągu 5 lat po odbyciu kary 4 lat pozbawienia wolności, będąc uprzednio skazanym wyrokiem Sądu Okręgowego w S. z dnia 28 lutego 2007 r., sygn. akt III K (...) na karę 4 lat pozbawienia wolności, zmienionego wyrokiem Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 21 maja 2008 r., sygn. akt II AKa (...) za przestępstwo podobne z art. 56 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 12 k.k., którą odbywał w okresie od 14 sierpnia 2008 r. do dnia 20 lipca 2009 r. z zaliczeniem na poczet kary okresu pozbawienia wolności od 6 października 2003 r. do 21 grudnia 2006 r. – to jest przestępstwa z art. 56 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii i skazał go na karę 3 lat pozbawienia wolności oraz na podstawie art. 56 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 33 § 1 i 3 k.k. wymierzył oskarżonemu karę grzywny w liczbie 100 stawek dziennych ustalając wysokość jednej stawki na kwotę 50 zł.

Apelację od tego wyroku – w zakresie dotyczącym A. E. - wniósł jego obrońca (który był także obrońcą T. H.), który zaskarżył to orzeczenie w całości i zarzucił:

1. obrazę przepisów postępowania, która mogła mieć wpływ na treść zaskarżonego wyroku, a mianowicie:

1. art. 7 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k., poprzez dowolną a nie swobodną ocenę dowodu z wyjaśnień oskarżonych M. W., A. E. i T. H. przeprowadzoną z naruszeniem zasad prawidłowego rozumowania oraz bez uwzględnienia doświadczenia życiowego, a przy tym bez uwzględnienia całokształtu okoliczności ujawnionych na rozprawie, tj.:

- w zakresie wyjaśnień M. W. – poprzez uznanie tych wyjaśnień za wiarygodne w części obciążającej A. E. , podczas gdy wyjaśnienia M. W. o obrocie mefedronem były wewnętrznie sprzeczne, labilne i ogólnikowe, a przy tym nie znalazły potwierdzenia w pozostałym materiale dowodowym,
 - w zakresie wyjaśnień A. E. – poprzez uznanie tych wyjaśnień za niewiarygodne w części dotyczącej braku udziału tego oskarżonego w obrocie mefedronem oraz braku udziału oskarżonego T. H. w obrocie amfetaminą, podczas gdy wyjaśnienia A. E. były konsekwentne, logiczne, a przy tym nie pozostawały w sprzeczności z pozostałym materiałem dowodowym;
 - w zakresie wyjaśnień T. H. – poprzez uznanie tych wyjaśnień za niewiarygodne, podczas gdy były one konsekwentne, logiczne, a przy tym nie pozostawały w sprzeczności z pozostałym materiałem dowodowym,
- b) art. 5 § 2 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k. poprzez nie uwzględnienie, przy ustalaniu przedmiotu transakcji pomiędzy M. W. a P. S. , treści wyjaśnień A. E. z których wynika, że przedmiotem tych transakcji mogły być anabolityki lub sterydy i w związku z tym Sąd Rejonowy powinien powziąć istotne wątpliwości co do tego co było przedmiotem obrotu z udziałem M. W. , co w konsekwencji nie pozwalało na niekorzystne – dla wszystkich oskarżonych – ustalenie, że przedmiotem obrotu był konkretnie mefedron;
- 2) błędy w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, które mogły mieć wpływ na treść zaskarżonego wyroku, a mianowicie:
- a) błędne przyjęcie, że M. W. sprzedał A. E. 1 kg mefedronu, którą to substancję miał uprzednio nabyć w B., podczas gdy z niekwestionowanych ustaleń Sądu Rejonowego wynika, że M. W. nabył łącznie jedynie 2 kg mefedronu, w kilkunastu transakcjach po 100 g, przy czym w okresie samych wakacji 2013 r. M. W. nabył łącznie 1,5 kg, co oznacza, że A. E. nie mógł w jednorazowej transakcji nabyć od M. W. 1 kg tego środka, albowiem – abstrahując od innych okoliczności sprawy – M. W. po prostu nie dysponował taką jednorazową ilością mefedronu,
 - b) błędne przyjęcie, że T. H. przywiózł A. E. 0,5 kg amfetaminy, podczas gdy T. H. jedynie na prośbę A. E. dowiadywał się jaka jest cena tego narkotyku na rynku [...].

Apelację rozpoznał Sąd Okręgowy w K. w dniu 16 października 2019 r. Wyrokiem z dnia 18 października 2019 r., sygn. akt V Ka (...) – w zakresie dotyczącym A. E. – zaskarżony wyrok utrzymał w mocy.

Kasację od tego wyroku wniósł obrońca A. E. . Zaskarżył on w całości rozstrzygnięcia dotyczące tego oskarżonego, zarzucając rażące naruszenie prawa, które mogło mieć istotny wpływ na treść orzeczenia, a to:

1. art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 438 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 7 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k. polegające na nienależytym rozważeniu zarzutów apelacyjnych wskazanych w punktach II.1.a oraz II.2.a apelacji, a dotyczących zasad oceny dowodów (wyjaśnień M. W. i A. E.) i w konsekwencji dokonanie ustalenia, że A. E. zakupił od M. W. 1 kg mefedronu za kwotę 20.000 zł. w celu dalszej odsprzedaży, poprzez niedostrzeżenie w szczególności tego, że M. W. – na rozprawie przed Sądem Rejonowym – wycofał swoje pomówienie kierowane pod adresem A. E. w powyższym zakresie (transakcji z mefedronem);
2. art. 435 k.p.k. polegające na utrzymaniu w mocy wyroku Sądu Rejonowego w stosunku do A. E. , w sytuacji, kiedy wyrok ten został odpowiednio zmieniony na korzyść współoskarżonych P. S. , K. K. i M. W. (poprzez ich uniewinnienie od części czynów) na podstawie tego, że M. W. wycofał swoje pomówienia i te same względy przemawiały za uniewinnieniem również A. E. ;
3. art. 56 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, polegające na przypisaniu A. E. popełnienia występku polegającego na tym, że ten uczestniczył w obrocie znacznymi ilościami substancji psychotropowych w postaci 1 kg mefedronu, w ten sposób, że wymienioną substancję zakupił od M. W. za kwotę 20.000 zł w celu dalszej odsprzedaży, podczas gdy jednocześnie Sąd Okręgowy, zmieniając ustalenia i rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego, ustalił, że P. S. nie sprzedał M. W. 2 kg mefedronu, zaś z tej ilości M. W. nie sprzedał 1 kg mefedronu A. E. za ww. kwotę 20.000 zł, w konsekwencji uniewinniając P. S. i M. W. od popełnienia zarzucanych im czynów (z pkt X i VI oskarżenia) oraz bezzasadnie utrzymując w mocy wyrok Sądu Rejonowego w części dotyczącej A. E. .

W pisemnej odpowiedzi na kasację Prokurator Rejonowy w C. wniósł o jej uwzględnienie i uchylenie wyroku w zaskarżonej części oraz przekazanie sprawy

Sądowi Okręgowemu w K. do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja obrońcy jest zasadna i to w stopniu oczywistym. Pozwoliło to rozpoznać ją na posiedzeniu – w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

Pierwszy zarzut tej kasacji znajduje pełne potwierdzenie w stwierdzonych okolicznościach procesowych i faktycznych. Nie ulega też wątpliwości ranga opisanego w tym zarzucie uchybienia, z pewnością z racji charakteru – rażącego, jak i możliwość istotnego jego wpływu na treść zaskarżonego wyroku.

Wykazując zaistnienie owych uchybień w pierwszej kolejności zauważyć należy, że w niniejszej sprawie M. W., P. S. i A. E. zostali przez prokuratora oskarżeni o popełnienie m.in. przestępstw: wprowadzenia do obrotu znacznych ilości substancji psychotropowych (P. S. – czyn X aktu oskarżenia) i uczestnictwa w obrocie znacznymi ilościami substancji psychotropowych (M. W. – czyn VI z aktu oskarżenia oraz A. E. – czyn XVII – aktu oskarżenia). Przy czym przedmiotem tych wszystkich czynów miała być ta sama substancja psychotropowa w postaci mefedronu. W ślad za aktem oskarżenia Sąd Rejonowy ustalił, że w okresie od września 2013 r. do 24 czerwca 2014 r. P. S. wprowadził do obrotu znaczne ilości substancji psychotropowych w postaci 2 kg mefedronu, w ten sposób, że sprzedał go M. W. w celu dalszej jego odsprzedaży. M. W. uczestniczył od lipca 2013 r. do 24 czerwca 2014 r. w obrocie znacznymi ilościami substancji psychotropowej w postaci łącznie 2 kg mefedronu, w ten sposób, że zakupił go od P. S., w celu dalszej odsprzedaży, przy czym z tej ilości 1 kg mefedronu zbył za kwotę 20.000 zł. A. E. , zaś ten w tym samym okresie także uczestniczył w obrocie znacznymi ilościami środków psychotropowych w ten sposób, że zakupił od M. W. w celu dalszej odsprzedaży za kwotę 20.000 zł. 1 kg mefedronu. Sąd Rejonowy przypisał sprawstwo tych zarzucanych oskarżonym czynów z art. 56 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii oraz wymierzył im wskazane powyżej kary. Uczynił to na podstawie wyjaśnień M. W. i A. E. złożonych w toku postępowania przygotowawczego, które to uznał za dowody wiarygodne.

Po rozpoznaniu apelacji wniesionych przez prokuratora oraz obrońców oskarżonych P. S. , K. K. i A. E. oraz oskarżonych P. S. i M. W. Sąd Okręgowy zmienił

zaskarżony wyrok i uniewinnił M. W. od m.in. czynu z pkt VI aktu oskarżenia, a P. S. od m.in. czynu z pkt X aktu oskarżenia. Uzasadniał to tym, że ustalenia dotyczące tych czynów Sąd Rejonowy poczynił na podstawie wyjaśnień M. W., który „już na etapie postępowania przygotowawczego i następnie przed Sądem, zmienił swoje wyjaśnienia i to w dość radykalny sposób” (k.878). Odnosnie zaś A. E. uznał, iż „w przeciwieństwie do oskarżonych S. i K., wyjaśnienia oskarżonego W. na temat działalności przestępczej A. E. nigdy nie zostały odwołane i w tym zakresie są niezwykle konsekwentne i logiczne (...) stąd i ocena (Sądu I instancji) wyjaśnień W. w części dotyczącej udziału A. E. w popełnionym przestępstwie, mieści się w granicach swobodnej oceny dowodów i w żadnym razie nie jest to ocena dowolna” (k.880).

Tego przekonania Sądu Okręgowego nie można jednak aprobować. Jest ono następstwem dokonanej, w sposób rażąco uchybiający wymogom z art. 7 k.p.k., oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego i nierespektowania rygorów z art. 410 k.p.k.

Po pierwsze, Sąd Okręgowy najzupełniej dowolnie przyjął (utrzymując w mocy wobec A. E. wyrok Sądu Rejonowego), że odnośnie tego oskarżonego M. W. nie odwołał swoich obciążających go wyjaśnień i były one - w tej części – „niezwykle konsekwentne”. Tymczasem M. W. na rozprawie głównej w dniu 10 marca 2017 r. po odczytaniu mu wyjaśnień z karty 109 w których podawał, że „sprzedał A. E. 1 kg mefedronu, który uprzednio zakupił od P. S.. Sprzedał mu od razu kilo, ale już nie jest w stanie teraz podać, kiedy to było” stwierdził, że „nie podtrzymuje odczytanych wyjaśnień, że kupił mefedron od P. S. i sprzedał A. E.” (k.126).

Po drugie, przedstawiona przez Sąd Okręgowy ocena dowodów w wyniku której uniewinnił (w zakresie wskazanym) M. W. i P. S. od zarzucanych im czynów, a utrzymał w mocy zaskarżony wyrok wobec A. E., nie dokonując równocześnie zmiany opisu przypisanego temu oskarżonemu czynu (w którym stwierdzono, że 1 kg mefedronu zakupił od M. W.) jest wewnętrznie sprzeczna i nielogiczna, i to w wymiarze oczywistym. Z jednej strony Sąd ustalił, że M. W. nie dopuścił się zbycia 1 kg mefedronu A. E. uniewinniając go od popełnienia tego czynu, z drugiej zaś strony, w przypadku tego oskarżonego przyjął, iż zakupił on od M. W. ten mefedron. Co więcej, Sąd Okręgowy nadto przyjął, że i P. S. nie zbywał M. W. 2 kg mefedronu, który w ilości 1 kg miał on zbyć A. E. .

W tych ujawnionych okolicznościach nie ulega wątpliwości, że pierwszy zarzut kasacji jest w sposób oczywisty zasadny, co musiało skutkować koniecznością jej uwzględnienia i uchyleniem zaskarżonego wyroku oraz przekazaniem sprawy A. E. do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w K.. Przeprowadzona w opisany sposób przez ten Sąd rażąco uchybiała wymogom rzetelnej kontroli odwoławczej wskazanym w art. 433 § 2 k.p.k. Stwierdzenie tego uchybienia było wystarczające do uwzględnienia kasacji, skoro jej rozpoznanie w takim zakresie pozwoliło na wydanie orzeczenia, a rozpoznanie pozostałych uchybień byłoby przedwczesne lub bezprzedmiotowe dla dalszego toku postępowania (art. 436 k.p.k. w zw. z art. 518 k.p.k.).

Dokonując kolejnej kontroli instancyjnej wyroku Sądu Rejonowego w związku z wniesioną przez obrońcę A. E. apelacją Sąd Okręgowy uwzględni wszystkie powyżej opisane zaszłości, a tym samym rozważy, czy można temu oskarżonemu przypisać popełnienie zarzucanego przestępstwa, skoro – w zaprezentowanej dotychczas ocenie w zakresie prawomocnego rozstrzygnięcia dotyczącego P. S. i M. W. – stwierdzono, że brak było dowodów na popełnienie przestępstw poprzedzających samą transakcję zakupu przez A. E. mefedronu.

Z tych wszystkich względów orzeczono jak wyżej.